

BOREELKAZERNE, SPIN IN EEN VERBINDINGSWEB

VIERENVEERTIG JAAR VERBINDINGSHISTORIE IN DEVENTER

Door: majoor b.d. ing. W. Vastenhoud

Vanaf 1951 tot de opheffing als kazerne op 1 november 1995 is de verbindingdienst met eenheden van diverse grootte medebewoner geweest van de fraaie 19e eeuwse Boreelkazerne in Deventer: 44 jaar verbindingshistorie in een van oorsprong cavaleriekazerne. Deze eenheden behoorden tot de Nationale Sector, maar waren voorbestemd om ook operationele oorlogstaken uit te voeren. Deventer ligt oost van Voorburg en west van de Lünenburger Heide: vaak over het hoofd gezien, maar een goed gekozen schakel in de ketting van Den Haag naar het operatiegebied van het 1e Legerkorps.

VESTINGSTAD

Deventer is een prachtige stad met vele schitterende gebouwen. Gunstig gelegen aan belangrijke water- en landwegen heeft de stad zich kunnen ontwikkelen tot een bloeiende partner van het Hanzeverbond: een keten van aanzienlijke handelssteden in Noordwest Europa. Zij heeft haar rijke verleden en haar aantrekkelijke heden dus te danken aan haar handelsstrategische ligging.

Vanwege haar ligging aan belangrijke handelsroutes, op een hoge rug op de oostelijke oever en bij een ondiepe en doorvaadbare plaats in de IJssel was de stad ook van militair-strategisch belang. Al in de 8e eeuw was Deventer een versterkte stad waardoor, ondanks felle tegenstand van de Saksen, het christendom in oostelijke richting werd verbreid. Nadien is zij regelmatig belegerd, bezet en geplunderd.

Bij de stichting van de Republiek in de 16e eeuw werd aanvankelijk gekozen voor een verdediging langs de oostgrenzen. In 1568 werd in Deventer een permanent garnizoen gelegerd, maar in de oude binnenstad van de 16e eeuw was voor een grote kazerne geen plaats, zodat de militaire gebouwen door de gehele stad verspreid lagen. Legering vond aanvankelijk plaats door inkwartiering.

In de 18e eeuw werd besloten het vaderland te verdedigen in een nieuw geformeerde IJssellinie, zodat Deventer in de verdedigingslinie kwam. Aan het eind van deze eeuw kwamen enkele (veelal kerkelijke) gebouwen beschikbaar voor een kazernefunctie. Op vele plaatsen herinneren oude namen aan het militaire gebruik van vele historische panden.

GARNIZOENS- EN KAZERNESTAD

In 1838 besloot het Ministerie van Oorlog dat er in Deventer een grote kazerne moest worden gebouwd voor het gehele garnizoen van bijna 900 man, bestaande uit het 1e Ba-

taljon van het 1e Regiment Infanterie en het 4e Regiment Dragoners, ter vervanging van een al aanwezig cavalerie onderdeel.

In 1847 werd begonnen aan de bouw van de kazerne met bijbehorende opstallen en terreinen op De Houtmarkt, een terrein op de oostelijke punt van de stadswallen. Dit was mogelijk, omdat de feitelijke verdedigingswerken buiten de stad waren gelegen. De oplevering vond plaats in 1849. De nieuw gebouwde kazerne in Deventer werd in de wandel wel de Cavaleriekazerne, de Houtmarkt kazerne of de Bergpoortkazerne genoemd, naar de 16e eeuwse poort die tot 1879 naast de kazerne in de stadswal stond. Een officiële naam werd eerst toegekend op 24 september 1934. Het werd de Boreelkazerne, naar de oprichter van het oorspronkelijke regiment cavalerie, dat na enige reorganisaties en naamwijzigingen, sinds 1849 in die kazerne was gevestigd.

In de 19e eeuw groeide de overtuiging dat Holland met ver naar het oosten gelegen linies niet te verdedigen was en werd met de Vestingwet van 1874 (onder andere) Deventer als vestingstad opgeheven. De grensverdediging moest een onverhoedse aanval op de Vesting Holland voorkomen en een nieuwe IJssellinie op de westelijke oever moest nu alleen vertragend werken door zoveel mogelijk weerstand te bieden. Deventer was nog slechts een "bruggenhoofd". Deze algemene situatie duurde tot de meidagen van 1940.

In de mobilisatietijd van 1939/1940 was het 2e Regiment Huzaren de laatste cavalerie eenheid die gelegerd was in de Boreelkazerne. Er moest - vanwege de internationale toestand - een grensbataljon bijgeplaatst worden, maar omdat de ruimte daarvoor ontbrak, werd in het nabijgelegen Schalkhaar de Westenbergkazerne gebouwd, volgens het karakteristieke ontwerp zoals we dat ook kennen van bijvoorbeeld de Elias Beeckmankazerne in Ede.

Het 2e Regiment vervulde in de meidagen

van 1940 een oorlogstaak in de Gelderse Vallei en is daarna gedemobiliseerd. Aan een 90-jarige cavalerietraditie was daarmee een eind gekomen.

Lang heeft de kazerne in 1940 niet leeggestaan, want direct na de bezetting van oostelijk Nederland trokken de Duitsers er in, om na de bevrijding op 12 april 1945 plaats te maken voor geïnterneerde Nederlanders die verdacht werden van collaboratie met de vijand en Canadese troepen van de geallieerde bevrijdingsmacht, tot aan hun repatriëring eind 1945.

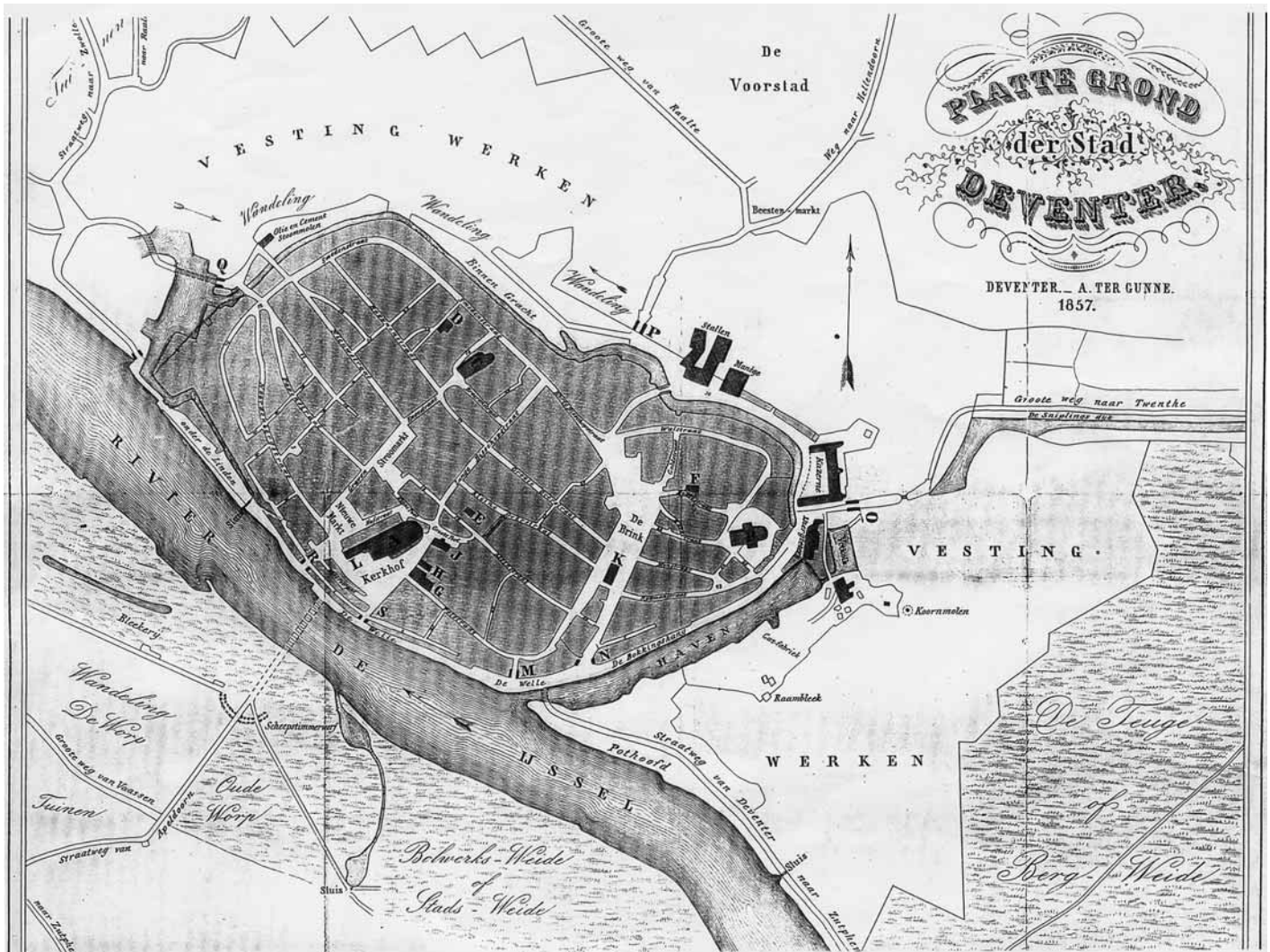
In de jaren na de Tweede Wereldoorlog namen de internationale spanningen sterk toe: de periode van de Koude Oorlog trad in. De IJssel kwam weer in beeld, want de geallieerde verdediging zou in een Rijn-IJssellinie gevoerd moeten worden. Zodoende werd besloten de hinderniswaarde van de IJssel sterk te verbeteren door in het bijzonder het IJsseldal onder water te zetten: de plannen C en D waren geboren. Plan C werd in 1951 aangenomen en betrof de afsluiting van de Rijn en de Waal. De "C" staat voor Menno van Coehoorn, de 18e eeuwse ontwerper van de toenmalige IJssellinie. Tot Plan D werd in 1952 besloten, in verband met een extra stuw in de IJssel ten noorden van Deventer. De "D" is afgeleid van Deventer. In 1963 werd besloten tot de ontmanteling van de IJssellinie. Hierna bleef Deventer voor de verbindingdienst nog van belang, zoals later zal blijken.

Vervolgens verschenen er opleidingseenheden van de KL in verband met de uitzending naar Nederlands-Indië; in 1946 het 5e Regiment Infanterie en in 1947 een Brigade Lichte Luchtdoelartillerie bestaande uit 1e, 2e en het 3e Regiment Luchtdoelartillerie. Na het vertrek van 5 R.I. kwam in de tweede helft van februari 1948 een Brigade Meetafdeling vanuit Amersfoort naar Deventer. De Voorlopige Vredesorganisatie der Koninklijke Landmacht 1948 bepaalde dat opleidingen niet langer in oefencentra en bij de vredesregimenten werden gegeven, maar bij depots. De Lua opleiding in de Boreelkazerne (met een deel in Wezep) heette toen het Depot Pantserdoel- en Luchtdoelartillerie.

De infanterie kwam weer terug met het Regiment Oranje Gelderland en een compagnie Van Heutz.

Sindsdien zijn er onafgebroken troepen gelegerd, totdat de status van garnizoen op 26

october 1995 werd opgeheven en de laatste militairen de stad verlieten. Deventer is dus 427 jaar onafgebroken garnizoensstad geweest!

NAAMGEVER JONKHEER W.F. BOREEL

Willem François Boreel werd geboren op 18 september 1775. In 1787 werd hij cadet bij het Hollands Regiment Gardes te voet. Hij onderscheidde zich door dapper optreden in de strijd tegen de binnenvallende Fransen in 1793 en 1794. In 1795 nam hij ontslag omdat hij, als goed vaderlander, niet onder Frans gezag wilde dienen. Op 25 november 1813 kreeg hij opdracht van de soevereine vorst, Willem Frederik, een cavalerieregiment op te richten. Eind 1814 had luitenant-kolonel Boreel 980 man onder de wapenen: het 1e Regiment Huzaren te Haarlem was geformeerd. Nadien wijzigde de naam enige malen, alvorens als 2e Regiment Lanciers in 1849 vanuit haar garnizoensplaats Den Haag te vertrekken naar Deventer, waar het werd samengevoegd met het 1e Regiment Lanciers tot 4e Regiment Dragonders.

Het Regiment streed in 1815 moedig bij Quatre-bras en Waterloo tegen een over-

machtige Franse vijand onder aanvoering van Napoleon en in 1830 trad het wederom dapper op tijdens de Belgische opstand. Luitenant-kolonel W.F. Boreel werd vanwege zijn bijzondere verdiensten voor het vaderland in de adelstand verheven en mocht zich sinds 1821 Jonkheer noemen. Hij was draager van de Militaire Willemsorde der 3e klasse (1815) en van het Grootkruis in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1849). In 1851 is hij in Friedrichshafen overleden.

MILITAIRE TELEFOONDIENTST

Na de 2e wereldoorlog was er feitelijk geen Militair Telefoonnet (MTN) meer: de infrastructuur en de kabelverbindingen waren als gevolg van de oorlogshandelingen grotendeels onbruikbaar en de PTT had de voor de oorlog gehuurde kabels - voor zover nog bruikbaar - zelf nodig. In Deventer was de telefooncentrale, door een kortdurend optreden van het verzet ternauwernood aan totale vernieling ontkomen, maar de bruggen waren opgeblazen en twee IJsselkabels, die de verbinding met Arnhem vormden, waren defect. Met hoge prioriteit werd de Militaire Telefoonnet weer opgericht. In 1948 was het telefoonnet, onderverdeeld in 11 Militaire Telefoonnetdistricten en voorzien van lo-

kale en interlokale centraalposten, operationeel.

Voor het meest noodzakelijke berichtenverkeer werd aanvankelijk gebruik gemaakt van een al sinds 1944 bestaand radionet, later de Radiodienst KL genoemd. Het MTN en de Radiodienst KL ressorteerden eerst onder de Inspectie der Genie, later onder de Inspectie Verbindingsdienst en vanaf 1950 bij een Verbindingsafdeling ingedeeld bij het 1e Bedieningsbataljon van de toenmalige 101 Verbindingsgroep van de Nederlandse Territoriale Bevelhebber.

101 Verbindingsgroep kreeg naast de zorg voor het telefoonnet eind 1952 ook de Radiodienst KL onder bevel. Reeds in de loop van dat jaar bleek dat de organisatie niet voldeed, zodat voorstellen tot wijziging werden ingediend. Dit resulteerde in 1953 in een verbindingsbedienings- en een verbindingslijnbatljon eveneens ondergebracht in de Verbindingsgroep, die op 1 april 1954 formeel het nummer 102 kreeg. In 102 Verbindingsgroep waren niet alleen alle verbindingaspecten van de Nationale Sector opgenomen, maar ook verzorgingsfuncties voor 1 LK. De 11 telefoondistricten ressorteerden onder 1 Verbindingsbedieningsbataljon.

VERBINDINGSDIENST IN DE BOREELKAZERNE

In 1945 werd er in de Boreelkazerne verbindingspersoneel gelegerd. Het waren militaire centralisten die werkten op de telefooncentrale in het hoofdkantoor van de PTT in de stad ten behoeve van het militaire telefoonverkeer. De verbindingsdienst was overigens in Deventer al wel eerder actief geweest. Dat was in 1937, toen het VIIe District van het IIe Bataljon Regiment Genietroepen (Verbindingstroepen) in het kader van de oorlogstelegraafverbindingen de rivierkazematten bij de spoorbrug op de PTT kabelkast "Worp" aansloot.

Maar dan breekt eindelijk 1951 aan: het jaar waarin de verbindingsdienst blijvend geschiedenis gaat schrijven in de Boreelkazerne, want toen kreeg de kazerne een eigen centrale: een Ericsson. Deze was van het zgn. lokaal batterij type: een goedkoop maar traag en arbeidsintensief systeem, waarvoor de aanvragen voor interlokale gesprekken nog werden verzorgd door de PTT-centrale in de stad.

Een jaar later werd een volledige PTI-centrale geplaatst met 7 bedienposten, zodat nu zelf interlokale verbindingen tot stand konden worden gebracht. Het was een transitocentrale, die rechtstreekse verbindingen had met een aantal gelijksoortige centrales in geheel Nederland. Voor de kazerne in Schalkhaar en de mobilisatiecomplexen in Bathmen en Lettele had Deventer een doorschakelfunctie. De abonnee merkte dat, want als hij Bathmen vroeg, dan kreeg hij eerst Deventer.

Vanaf de komst van de PTI-centrale werd deze continue bemand: 24 uur per etmaal. De chef, zijn plaatsvervanger en de meeste centralisten zijn altijd burger geweest. Dat kwam, omdat deze centrale veel telefoonverkeer te verwerken kreeg en er met een hoge graad van nauwkeurigheid moest worden gewerkt. Daardoor duurde het geruime tijd voor men voldoende ervaren was, zodat dienstplichtigen minder geschikt waren. Verantwoordelijk voor de bediening van alle 185 centrales bij de KL was 893 Telefoonbataljon uit De Lier.

In 1959 werd het telefoonnet gewijzigd in een maasvormig systeem. Voordeel hiervan was dat bij blokkeringen altijd omleidingen mogelijk waren. In het legerkorps is dat nog jaren praktijk geweest: "Mag ik Ram? Ik geef u Schorpioen. Schorpioen mag ik Ram? Ik geef u Waterman, enz". Maar het bericht kwam door! Door deze mogelijkheid van alternatieve routeringen was het systeem geschikt voor oorlogstijd.

In dit maasvormige MTN waren zes Militaire Knooppuntscentrales (MKC) operationeel te Oegstgeest, Utrecht, Nieuw-Miligen, Arnhem, Eindhoven en Breda en voorts Militaire Eindcentrales (MEC), waaronder de centrale in de Boreelkazerne.

1958: VERBINDINGSCENTRUM

Eind jaren vijftig wijzigde de NAVO haar strategie in die van massale vergelding en het gebruik van kernwapens. Bovendien zou de verdediging verder oostwaarts worden gevoerd in de algemene lijn Weser-Fulda. De Rijn-IJssellinie werd verlaten en Deventer lag niet langer in de frontlijn.

De Nederlandse Territoriale Bevelhebber kreeg belangrijke taken op het gebied van verdediging, beveiliging en logistiek. Hij had drie ondercommandanten, de Territoriale Bevelhebbers West, Zuid en Oost, waaronder negen Territoriale Commandanten ressorteerden en daaronder 26 Garnizoenscommandanten. Verantwoordelijk voor de verbindingen in de Nationale Sector was en bleef het Algemeen Verbindingsstelsel KL (AVKL), onder commando van de IVbvd. In de Boreelkazerne deden de Territoriaal Bevelhebber Oost (TBO) en het Territoriaal Commando Oost hun intrede. De MEC Deventer kreeg extra lijnen en er werd een radiopost geïnstalleerd, aangezien TBO was opgenomen in een radiotelegrafienet.

De radiopost van TBO bestond uit een zender RT-9 en een ontvanger R-107 en werd bediend door drie telegrafisten: een sergeant en twee soldaten. Daarnaast maakten van de post twee soldaten berichtenklerk en een ordonnans deel uit. Het personeel werd geleverd door het F-peloton van 891 Verbindingsbedieningsbataljon uit Bergen op Zoom. Er was nu dus een echt verbindingscentrum gevestigd en volgens de verbindingsstrategie van die tijd: primitief. In een provisorisch ingerichte kamer 71 van het hoofdgebouw stond aanvankelijk een (eier) kolenkachel, die vooral stof produceerde en waarin het weekend niet zelden een lege kolenkit naast stond. En daar zat de ordonnans zich dan vaak te vervelen, want zijn Matchless motorfiets was regelmatig defect. Later werden er ook jeeps geleverd, maar in 1963, het jaar waarin luitenant-kolonel A. Breet als bataljonscommandant

werd opgevolgd door luitenant-kolonel J.J. Vredevelt, werden deze ingeruild voor de veel zuiniger VW-1200.

In 1961 werd een vercijferkantoor met een bezetting van drie man aan het verbindingscentrum toegevoegd en niet lang daarna werd er een telex bijgeplaatst met nog eens twee man. Er was nu meer ruimte nodig, ook omdat radio en telex twee verschillende disciplines zijn die bij voorkeur gescheiden moeten kunnen werken. Er ontstond nu een Radio en Telexpost KL, die drie kamers bezetten met een totale sterkte van 12 man: twee onderofficieren en 10 overigen.

1963: VERDER NAAR HET OOSTEN

De NAVO strategie van forward defence werd na enige jaren aangepast: de verdedigingslijn ging nog verder naar het oosten. Deventer, aanvankelijk in oorlogstijd in het vak van de Northern Army Group (Northag) gelegen, kwam nu in het gebied van de Nationale Sector. Voor TBO had dit grote gevolgen, omdat het centrum van de logistieke verzorging van 1 LK in Oost-Nederland kwam te liggen. Eén van de redenen dat het berichtenverkeer in de Nationale Sector zich in die tijd sterk uitbreidde. Voor het verbindingscentrum moest een grotere behuizing worden gezocht. Deze werd in 1963 gevonden in de noordvleugel achter de wacht. Achter de naam van het verbindingscentrum werd "AVKL" geplaatst. Het aantal radioverbindingen werd uitgebreid en wegens de noodzakelijke spreiding werd in de Westenbergkazerne een zendkamer ingericht, met een BC-610, een Collins en enige RT-9's als reserve. De zenders werden d.m.v. sleutellijnen op afstand bediend. Met de toename van het berichtenverkeer nam ook het aantal ordonnansroutes toe. In 1967 beschikte het ordonnanskantoor over negen volkswagens en vijf motoren. Na de invoering van beveiligde telexverbindingen (met de Ecolex-4) nam overigens het ra-

dioberichtenverkeer meer en meer af.

In 1966 besloot de BLS beleid en uitvoering bij het AVKL te scheiden. De Inspectie maakte een plan en zette zwaar in: 6 bedieningscompagnieën en 3 ondersteuningscompagnieën, te verdelen over de TBn, maar in opdracht van de BLS werd dit gewijzigd in 4 compagnieën, 3 afdelingen en 2 pelotons, onder bevel van de negen TCn. Op 1 april 1966 werden deze eenheden opgericht met organisatienummers 531 t/m 539. Tegelijk werden 891 Verbindingsbedieningsbataljon en 893 Telefoonbataljon opgeheven, evenals 896 Hoofdveldpostkantoor, waardoor de mobilisabele veldpostdetachementen van de garnizoenscommando's overgingen naar de territoriaal commando's. Het verbindingscentrum zowel als de telefooncentrale in de Boreelkazerne kwamen onder bevel van de aldaar nieuw opgerichte 532 Verbindingsbedieningscompagnie; het mobilisabele veldpostkantoor werd in beheer genomen. Vaandrig Vlaar werd de eerste commandant, spoedig opgevolgd door eerste-luitenant van de verbindingdienst H.V.M. Schurink. De Boreelkazerne had nu een échte verbindingseenheid!

REPARATIE LEVERT EEN BATALJON OP

Het versnipperd onderbrengen van de verbindingsmiddelen onder de territoriale commando's had grote nadelen, zodat in 1969, het jaar waarin ook de Inspectie werd opgeheven, tot een reorganisatie (of reparatie?) werd besloten. Er werden op 1 juni 1969 drie nieuwe bataljons geformeerd: 541, 542 en 543 Verbindingsbataljon, onder bevel van respectievelijk TBO, TBZ en TBW.

De bataljonsstaf van 541 kwam in de Boreelkazerne, onder commando van luitenant-kolonel W. Küchler, die daarmee de eerste bataljonscommandant werd. De belangrijkste taken van het bataljon bestonden uit het verzorgen van de verbindingen van TBO en van de BLS naar het operatie achtergebied van 1 LK in Duitsland.

532 Verbindingsbedieningscompagnie werd de B-compagnie van 541 Verbindingsbataljon en bleef in de Boreelkazerne, evenals de nieuw geformeerde C-compagnie. Verder waren er nog de A-compagnie in Schaarsbergen en de D-compagnie in Eibergen. Deze laatste compagnie kreeg als belangrijkste taken het verzorgen van de verbinding tussen het AVKL en het legerkorpsverbindingstelsel en diverse internationale radioverbindingen.

Omdat ook de Inspectie Verbindingsdienst in 1969 werd opgeheven, ging de centrale leiding over het AVKL naar de afdeling telecommunicatie en electronica (afd T&E) van de staf van de Chef Generale Staf/Bevelhebber Landstrijdkrachten.

CVKL

Als gevolg van de Defensienota 1974 werd

in 1975 de Nationale Sector gereorganiseerd. Naast het al bestaande Commando Opleidingen KL werd op 1 juni 1975 het Commando Verbindingen KL (CVKL) opgericht, de territoriale bevelhebbers fuseerden op 1 september 1975 tot het Nationaal Territoriaal Commando (NTC). Op 1 september werd het Nationaal Logistiek Commando (NLC) opgericht en op 1 maart 1976 werd het Geneeskundig Commando KL (GCKL) operationeel gesteld. Deze organisatie van de Nationale Sector bleef tot 1990 in grote lijnen ongewijzigd.

Het CVKL, gevestigd in de Frederikkazerne in Den Haag, kreeg 541 en 543 Verbindingsbataljon onder bevel (542 Verbindingsbataljon werd opgeheven) en ging daarmee de opdracht uitvoeren om in vredes- en oorlogstijd het militaire verbindingnet in Nederland te bedienen en te onderhouden. Tijdens oefeningen en in oorlogstijd moest het CVKL de verbindingen met 1 LK verzorgen; de veldpost inbegrepen. Het CVKL werd ook belast met de operationele leiding van het AVKL.

De taken van 542 Verbindingsbataljon werden verdeeld over de beide andere bataljons. Het gebied van 541 Verbindingsbataljon werd uitgebreid met Oost-Brabant en Limburg.

Naast de al gevestigde staf van de PMC/GC Overijssel en 541 Verbindingsbataljon werden in de Boreelkazerne nieuw gevestigd de (ook in oorlogstijd belangrijke!) staven van het NLC en het GCKL, en ook de staf van 812 Transportgroep. Voor de mobilisabele 810 Transportgroep, in oorlogstijd ook gevestigd in de Boreelkazerne, werd een radiokamer ingericht.

ASCON PRIMAIR, VERSTERKT MDTN SECUNDAIR

Reeds in 1971 leefde bij de KL de wens tot nauwere samenwerking met andere krijgsmacht delen. Dit had onder meer tot gevolg dat in 1979 werd besloten tot afwikkeling van een deel van het telefoon, telex- en fax verkeer via een al bestaand straalzendersysteem van de Koninklijke Luchtmacht, het

Automatic Switched Communication Network (ASCON). Het was in de eerste plaats bestemd voor oorlogstijd, maar kreeg ook in vredestijd een belangrijke taak.

Met speciaal daarvoor aangeschafte Collins straalzenders en korte kabelverbindingen werden de belangrijkste staven en eenheden in de Nationale Sector, alsmede 1LK in de vredeslocatie hierop aangesloten. Op vele kazerneterreinen in Nederland verrezen de zo kenmerkende antennemasten. Ook de centrale van de Boreelkazerne werd, op grond van haar belangrijke abonnees en de intensiteit van het telefoonverkeer, aangesloten. Voor een antenne was de locatie in de Boreelkazerne echter ongeschikt, zodat werd uitgeweken naar de Westenbergkazerne in Schalkhaar, waar in 1979 een ASCON mast en een bijbehorend prefab huisje werden geplaatst. De centrale Deventer werd hierop aangesloten met een extra gelegde telefoongrondkabel. Via deze kabel werden tevens de abonnees van de Westenbergkazerne op de MEC Deventer aangesloten, zodat de centrales in Schalkhaar, Lettele en Bathmen konden worden opgeheven. Hier begint zichtbaar te worden dat de Boreelkazerne uitgroeide tot een spin in het verbindingweb. De capaciteitsuitbreiding van de centrale ging gepaard met vernieuwing: op 21 november 1980 werd een splinternieuwe EBX 800 in gebruik genomen, waarvoor 1,3 miljoen gulden in het materiaalplan was opgenomen. Tevens werd een zogenoemde OMEC (Oorlogs Militaire Eindcentrale) geïnstalleerd, waardoor in oorlogstijd verbindingen onafhankelijk van ASCON of PTT konden worden gerealiseerd.

SLAGADERS MET HET OPERATIEGEBIED

In de tweede helft van de jaren zeventig werd de noodzaak gevoeld over EZB radioverbindingen te kunnen beschikken tussen 1LK in het operatiegebied en de logistieke eenheden en installaties in het achterland. Dit gold ook voor 812 Transportgroep. Er werden in 1979 en 1980 opstelplaatsen in

de omgeving verkend en radiokamers t.b.v. NLC en 812 Transportgroep ingericht in het nieuwe verbindinggebouw in de Boreelkazerne.

Reservedelen konden door ILK in het oorlogsgebied worden aangevraagd via een nieuw ontwikkeld Mechanisch Registratie Systeem (MRS) wat gebruik maakte van een bladschrijver/ponsband/zend/ontvangstinstallatie via telefoonverbindingen. Belangrijke bestellingen moesten worden gedaan in Bathmen (BOS), Teuge (Geneeskundig materiaal) en Lettele (Technische Dienst materiaal), zodat na installatie van MRS-posten eind 1981/ begin 1982 ook deze belangrijke berichtenstroom via de eerder vermelde koppelkabels en Deventer verliep.

Een betrouwbare straalzenderverbinding tussen het AVKL en het Legerkorpsrasterstelsel in oorlogstijd was al eerder onderwerp van studie. Voorkeur ging uit naar een troposcatter-verbinding, omdat deze over een veel grotere afstand dan een "gewone" straalzender een betrouwbare verbinding kon garanderen. In 1976 werd het troposcatter-project gerealiseerd. Middelen voor twee belangrijke klanten, de BLS en het NLC, werden ingedeeld bij de D-compagnie 541 Verbindingsbataljon. De troposcatterverbinding van de BLS met het NLC ging van Den Haag naar Eibergen en vandaar naar Deventer met een gewone straalzenderverbinding (TDM/LE voor de kenners). Op deze wijze kreeg de staf van 541 Verbindingsbataljon in de Boreelkazerne er een belangrijke verantwoordelijkheid bij.

Vanzelfsprekend hadden de uitbreidingen in de Boreelkazerne ruimtelijke consequenties: de ruimtes in de centrale en het verbindingcentrum werden te klein. De spin in het web werd apart gezet: er verrees een

nieuw gebouw, waar zowel de centrale als het verbindingcentrum in werden ondergebracht. Dit gebouw werd tevens voorzien van volledige EMP-bescherming, een noodaggregaat en een no-break voorziening. Als onderdeel van een EMP-beveiligd noodnet werd MEC (en OMEC) Deventer bovendien via een nieuwe (door defensie betaalde) kabelverbinding via Apeldoorn aangesloten op Stroe.

NAAR HET EINDE

Na een betrekkelijke rust vond in 1988 weer een reorganisatie plaats van de verbindingsbataljons: gevolg van verdere automatisering van de telecommunicatie- en informatiesystemen en dientengevolge de wens tot verdere stroomlijning. De oude B- en C-compagnie werden samengevoegd tot een nieuwe A-Verbindingsbedieningscompagnie. Deze bleef, samen met de bataljonsstaf, in de Boreelkazerne.

En dan valt de Muur in Berlijn op 9 november 1989. Na een aanvankelijke houding van ongeloof drong het besef door: we hebben geen vijand meer. Dacht schrijver dezes op dat moment nog dat hij een uitgestelde operationele verkenning als verbindingsofficier van 52 Pantserinfanteriebrigade later nog wel zou kunnen uitvoeren: het was niet meer nodig. De vijand zat nu "overall" en er waren geen locaties meer nodig voor een voorbereide tegenstoot op de Lünenburger Heide.

De nieuw ontstane veiligheidssituatie had vanzelfsprekend consequenties voor de KL en voor de verbindingseenheden in de Nationale Sector. Er moest op het personeel bezuinigd worden, de taakstelling van ILK veranderde en het legerkorps werd zelfs geheel opgeheven.

De verbindingsbataljons in de Nationale Sector werden nog enige jaren gegeven: in 1992 werden 541 en 543 opgeheven. Er ontstonden vier Regionale Verbindingscompagnieën onder commando van het CVKL: 541 t/m 544, waarvan 541 in Deventer werd gevestigd. De D-compagnie uit Eibergen, met haar zo kenmerkende Troposcatters (kritische opmerkingen over het systeem vallen buiten het bestek van dit artikel) werd op 1 oktober 1993 opgeheven. Toen 541 Rayonverbindingcompagnie op 2 januari 1994 naar de generaal Winkelmannkazerne verhuisde, verdween de laatste verbindingseenheid uit de Boreelkazerne. De geschiedenis van de verbindingdienst in de Boreelkazerne eindigt zoals zij is begonnen: met personeel op het verbindingcentrum. Zij hebben de sluiting van de kazerne op 1 november 1995 meegemaakt. Op dit moment rest nog het hoofdgebouw en een piepklein gebouwtje aan de noordoostelijke kant daarvan. Verder is het een woestentij, wachtend op een nieuwe bestemming. Weemoed? Och, we zijn wel wat gewend bij de verbindingdienst en de spandoeken aan de zijgevel van het door zijn sobere architectuur zo imposante gebouw gewagen van mooie plannen. Wij zijn er niet meer bij want onze blik, eenmaal gericht op een boze vijand in het oosten, is nu gevestigd op het handhaven van de vrede, zo ver de wereld strekt.